

Міністерство освіти і науки України  
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний  
університет імені К.Д.Ушинського»  
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців  
соціономічної сфери

# **СУЧАСНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ  
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ  
14 грудня 2023 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

**ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:**

**Черненко Наталія Миколаївна** - доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

**Соловейчук Олена Максимівна** – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»  
(протокол №6 від 28.12.2023 р.)*

**Рецензенти:**

**Дарманська І. М.** – доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

**Галус О. М.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

**Княжева І. А** – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

**Сучасні форми і методи організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації:** збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2023. 118 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

посадові обов'язки. Чому так відбувається? Бракує практичних навичок на виробництві та професійних компетенцій. Установлення тісних зв'язків між закладами вищої освіти й виробництвом є ґрунтовною важливістю для високої якості освіти.

Таким чином, зазначені вище та інші нові освітні тенденції істотно змінюють результати освітнього процесу, створюючи при цьому удосконалені навчальні, виховні системи; освітні педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості; організації навчання і виховання. Безсумнівно, інноваційні напрацювання фахівців, що запроваджують певні прогресивні зміни в системі освіти, позитивно вплинуть на державну освітню політику України.

#### **Список використаних джерел:**

1. Каташов А. І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Луганськ. 2001. 20 с.

2. Мисик О. С. Теоретичні засади педагогічної інноватики. Професійна підготовка педагогічних кадрів в умовах інноваційної перебудови української національної освіти: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку: матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції (11 жовтня 2007 р.). Хмельницький: ХГПА, 2007. 309 с.

3. Шапран Ю. Концептуальні підходи до створення інноваційного середовища // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2010. № 9. С. 108-110.

***ХЛЄБНІКОВА Таліна Миколаївна***

### **ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ – КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Важливим аспектом у підготовці педагогічних кадрів є підготовка сучасних керівників закладів освіти, формування управлінців нової генерації менеджерів, здатних мислити і діяти системно, у тому числі в кризових ситуаціях, приймати управлінські рішення в будь-яких сферах діяльності, ефективно використовувати наявні ресурси. Ця проблема багатоаспектна і тому зупинимося на деяких важливих проблемах.

У період війни ми, організовуючи дистанційне навчання, надаємо споживачам освіти незалежно від місця їх проживання рівний доступ до освітніх ресурсів, забезпечуємо якість освіти за рахунок активного використання наукового й освітнього потенціалу ХНПУ імені Г. С. Сковороди, інституту післядипломної освіти і менеджменту та кафедри наукових основ управління [1].

До проблем які виникають при організації онлайн навчання ми відносимо відсутність очного спілкування студентів з однокурсниками та викладачами,

«атмосфери заняття» з жартами, дружньою обстановкою, «колективним розумом», індивідуальністю кожного учасника групи, які створюють психологічний клімат та робочий настрій у колективі. Викладачі уточнили, що «не бачачи очей співрозмовника», не можна точно зрозуміти, чи все той зрозумів, чи не залишилося у нього питань, немає ситуації прямого реагування «тут і зараз».

Багато магістрантів говорять про те, що в домашній обстановці вчитися складніше, потрібно мати силу волі, щоб налаштуватися та зосередитися на самостійному вивченні навчального матеріалу, не завжди виходить уточнювати деталі у викладачів та відповідати на їх питання без прямого контакту. Технічні складнощі та перебої з Інтернетом та світлом у студентів, які проживають на деокупованих територіях, районних містах і селах створюють додаткові труднощі при організації дистанційного навчання, користуванням платформи Moodle, Google Meet, Zoom. Великою проблемою є і низький рівень цифрової компетентності суб'єктів навчання; брак знань і практичних умінь щодо користування різними онлайн сервісами. У зв'язку з цим викладачеві необхідно постійно бути на зв'язку із студентами і виступати не тільки в ролі викладача й надсилати навчальні матеріали на поштові скриньки, у Viber, консультивати в телефонному режимі, готувати нові завдання для поточного контролю, змінювати по ходу формат і зміст лекцій та семінарських занять, а й у ролі психолога.

Ми навчаємо наших студентів таким складовим мистецтва менеджменту: вмінню переконувати, вести переговори, пропонувати, вбачати користь і комплексно підходити до управління проектами, ситуаціями, стратегічно мислити, інтуїтивно приймати рішення в умовах непевності, творчо підходити до розв'язання проблем, ефективно користуватися інформаційними мережами, комп'ютерною технікою, новими технологіями тощо.

Створення сприятливих умов такої взаємодії було досягнуто за рахунок реалізації інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що відкриває величезні можливості для використання якісно нових форм та методів підготовки студентів до подальшого навчання.

Навички роботи з ІКТ найефективніше формуються при вирішенні реальних завдань, адекватних інтересам студентів, які враховують особливості їх майбутньої професійної діяльності. При цьому ІКТ застосовуються як у викладанні різних дисциплін та і у позааудиторній діяльності, наприклад, участь у практико-зорієнтованих заходах наприклад із питань використання штучного інтелекту в управлінні персоналом, управління якістю на ринку освітніх послуг тощо.

Оволодіння цими технологіями допомагає майбутньому управлінцю розробити веб сторінку та веб сайт з метою презентації закладу освіти, створити систему інформаційного забезпечення управління ЗО, внутрішню систему забезпечення якості освіти.

Як приклад, можна привести розробку кваліметричних моделей оцінки рівня професійної майстерності, професійної компетентності використовуючи

програму Microsoft Office Excel, яка допоможе не витрачаючи великих зусиль визначити рівень професійної компетентності вчителя, виявити його утруднення. Ці проблеми у роботі вчителя ляжуть в основу розробки траєкторії його розвитку, яка буде сприяти самореалізації та самоствердженню його особистості.

Одним із перспективних напрямів формування інформаційно-комунікаційної компетенції здобувачів освіти є технологія освітнього Веб-квеста (Веб Quests).

Під квестом (англ. Quest – подорож, мандрівка) розуміють комп'ютерну гру, в якій гравець має досягти певної мети, використовуючи власні знання і досвід, а також спілкуючись з учасниками квеста.

Освітнім Веб-квестом (quest – від англ. – пошук, шукати) називають сайт в Інтернеті, присвячений певній темі, який складається з декількох пов'язаних єдиною сюжетною лінією розділів, насичених посиланнями на інші ресурси Інтернет. Веб-квест в педагогіці – проблемне завдання, проєкт з використанням інтернет-ресурсів. Освітній веб-квест-сайт в Інтернет, присвячений певній темі і складається з кількох, пов'язаних єдиною сюжетною лінією розділів, насичених посиланнями на інші ресурси Інтернет.

#### **Зазначимо головні переваги Веб-квестів [2]:**

– Веб-квести дають викладачеві яскравий приклад того, як здійснювати проєктну роботу;

– модель роботи з Веб-квестами використовують багато викладачів у різних країнах, тому в мережі можна знайти значну кількість розробок, розпочати можна з вибору готового продукту і використовувати його без змін або, можливо, змінювати;

– в Інтернеті є шаблони, які можуть бути вельми корисні викладачам, які бажають створювати свої власні Веб-квести, різні завдання, які можуть бути використані в запропонованій технології, масу методичних порад для викладачів, як і де знайти корисні сайти для створення Веб-квеста, а також список пошукових систем та інструкцій щодо їхнього використання;

– викладач надає список сайтів, який студенти використовують у процесі виконання проєкту. В результаті на пошук необхідної інформації вони витрачають менше часу, ніж на виконання завдання;

– одна з найголовніших причин використання технології Веб-квестів, – це те, що велика кількість студентів із задоволенням будуть працювати за цією технологією підвищуючи рівень володіння науковими знаннями з предмету.

Освітні Веб-квести можуть бути автономними або входити до змісту навчальних курсів. На Веб-сторінці з навчального курсу розміщується текст викладача або розробника, який підготував курс. Як правило, сторінка присвячена окремому питанню. Кожна теза в тексті супроводжується посиланням на статті, ілюстрації та інші матеріали, що розміщені на сервері і мають відношення до теми.

Студента легше зацікавити та навчити, коли він сприймає узгоджений потік звукових та зорових образів, причому на нього виявляється не лише інформаційний, а й емоційний вплив. Цьому сприяє такий метод як сторітелінг.

Метод сторітелінгу, або розповідання історій, особливо ефективний в епоху технологій, коли факти, що їх мають запам'ятати студенти, губляться серед великого об'єму інформації. Вдало побудована історія має великий шанс прижитися серед аудиторії. Адже розповідання історій передбачає вкраплення власного або чужого досвіду, комунікацію та емоційне співпереживання. Доноситься ідея, а не лише інформація. Мультимедіа створює мультисенсорне навчальне оточення. Залучення всіх органів чуття веде до виняткового зростання ступеня засвоєння матеріалу на противагу традиційними методами. Навчання з використанням аудіовізуальних засобів комплексного пред'явлення інформації є найінтенсивнішою формою навчання.

Важливим питанням діяльності менеджера – керівника закладу освіти є мотивація діяльності педагогічного колективу. Для формування цієї компетентності ми проводимо практичні заняття з елементами ділової гри, тренінгу, знайомства з досвідом роботи, роботу з кейсами, під час яких використовуються інтерактивні методи навчання (**Brain Storming, створення ментальних карт тощо**) при вирішенні проблеми, роботу в рамках Управлінської майстерки. Ці заняття сприяють тому, що студенти розуміють – педагогічне стимулювання має викликати зміни в мотиваційній сфері вчителя для підвищення результативності досягнення педагогічної мети. Цілеспрямоване стимулювання повинно бути особистісно значущим для педагога, сприяти адаптації молодого вчителя через наставництво, менторство, враховувати індивідуальні потреби особистості, реалізація яких здійснюється у професійній діяльності.

Процес педагогічного стимулювання професійного зростання вчителів ЗО залежить від ставлення оточуючих до вчителя. І тут необхідно працювати над створенням мотиваційного середовища ЗО. З цією метою ми залучаємо до проведення майстер-класів, як форми проведення практичного заняття, наших випускників – магістрів управління, вони діляться досвідом своєї діяльності з означеної проблеми.

Основна мета використання ІКТ та вище зазначених методів – формування життєвих компетентностей здобувачів освіти в умовах дистанційного навчання.

Якість підготовки фахівців залежить і від змісту й форм науково-дослідницької роботи. Зміст має відображати раціональне поєднання фундаментальних знань і практичних умінь студентів, актуалізацію наявних компетентностей. Науково-дослідницька діяльність наших студентів має диференційований характер і передбачає орієнтацію на потреби конкретного закладу освіти. Нами визначено базові заклади освіти, у яких у процесі навчання студенти мають можливість проводити наукові дослідження, завдяки тому що ці заклади мають необхідний академічний потенціал – ними керують колишні випускники ПІОМ, які отримали відповідну менеджерську освіту, – і

до того ж ці заклади здійснюють інноваційну діяльність, відкриті до експериментування, реалізації наукових розробок – програм, проєктів, моделей тощо. Неабиякого значення приділяємо вибору форм науково-дослідницької роботи студентів, яка є складовою частиною навчального процесу й позанавчальної діяльності студентів.

Ми використовуємо такі форми організації НДРС у позанавчальній:

– участь у науково-практичних конференціях (міжнародних, всеукраїнських, регіональних тощо), науково-теоретичних семінарах на базі вишів і закладів освіти інших типів. Так, щороку у травні та у жовтні проводимо науково-практичну конференцію, присвячену проблемам управління освітою. На пленарному засіданні досвід практичної роботи представляють відомі у Харкові освітні організації, установи, заклади освіти, окремі науковці у сфері освіти, стейкхолдери, керівники освітньої сфери Харкова. Під час роботи секцій управління свої наукові доробки, як теоретичного, так і практичного характеру, представляють студенти-магістранти, чий виступи супроводжуються мультимедійними презентаціями.

– написання есе, наукових статей. Так, цього року в процесі вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень і дослідно-експериментальна робота в ЗО» студентам було запропоновано написати есе обсягом до 2 сторінок на теми: «Академічна доброчесність – данина моді чи потреба сучасності?», «Чи потрібно розвивати професійну мобільність менеджера?», «Чи обов'язково менеджеру бути готовим до здійснення науково-дослідницької діяльності?».

Оволодіння програмою курсу «Методологія наукових досліджень і дослідно-експериментальна робота в ЗО» сприяє виконанню здобувачами завдань з інших дисциплін, які передбачають наукові дослідження, узагальнення теоретичного матеріалу і розробку практичних рекомендацій щодо застосування результатів наукового дослідження.

Велике значення як інструмента організації дистанційного навчання, є платформа Moodle. Це зрозуміло, так як дана система дистанційного навчання має досить широкі функціональні можливості і при цьому є безкоштовною.

Система Moodle широко використовується у багатьох університетах світу. За оцінками фахівців індустрії електронного навчання, Moodle займає одне з лідируючих місць серед сучасних LMS (Learning management system).

Розроблений за допомогою інструментів Moodle дистанційний навчальний курс включає великий набір різних ресурсів та елементів: файли, веб-сторінки, форуми, тести, завдання, глосарії, опитування, чати, лекції, книги, семінари, wiki, SCORM-об'єкти [3].

До переваг інформаційно-освітнього середовища Moodle відносять комунікативність, яка досягається за рахунок широких можливостей обміну файлами різних форматів: електронна пошта, форум, чат, обмін повідомленнями, сервіс вебінарів, причому як у ході комунікації «викладач-студент», а також у спілкуванні студентів один з одним. Ще однією перевагою системи є прозорість.

Практично всі студенти, які навчаються у магістратурі, мотивовані на здобуття нових знань, пов'язаних з їхньою безпосередньою професійною діяльністю. Хоча їх з педагогом і розділяє екран монітора, це не заважає магістрантам уважно слухати матеріал, що викладається ним, і бути включеними в роботу протягом усього заняття.

#### **Список використаних джерел:**

1. Мармаза О. І. Організаційно-педагогічні аспекти дистанційної форми навчання майбутніх менеджерів. Організація навчання в умовах використання дистанційних освітніх технологій [Електронне видання] : матеріали методологічного семінару / За заг. ред. Т. М. Хлебнікової. Харків, 2021. 50 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c1737809-0056-47a1-9f89-d41385893ed5/content> (дата звернення 10.11.2023).
2. Хлебнікова Т. М. Інноваційні стратегії навчання: досвід країн ЄС та України. Матеріали методологічного семінару «Інноваційні засоби організації освітнього процесу в ЗО: досвід країн ЄС та України» / за заг. ред. Т. М. Хлебнікової. Харків, 2023. 50 с.
3. Шеремет І. В., Василенко К. С. Використання платформи MOODLE у підготовці студентів спеціальності «014 середня освіта (здоров'я людини)». Освітньо-науковий простір. 2021. № 1. URL: <https://ess.npu.edu.ua/index.php/ess/article/view/14> (дата звернення 10.11.2023).

***ЧЕБИКІН Олексій Якович***

### **СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ УШИНСЬКОГО В МОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

Наприкінці минулого року відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотека в сучасному інформаційному просторі: проблеми і перспективи». За участю провідних вчених та фахівців різних університетських бібліотек України. Серед важливих тенденцій в розвитку бібліотеки, як можна засвідчити, визначені її стратегічні пріоритети наприкінці 2003 році залишилися ще більш актуальними. Саме тоді ми виходили з твердження, що університет має майбутнє, якщо функціонування його бібліотеки буде характеризуватися випереджальним інноваційним розвитком спираючись на світові тенденції у галузі інформаційного забезпечення. Внаслідок узагальнення матеріального стану, наявних фондів та комп'ютерних ресурсів бібліотеки, а також вивчення позитивного досвіду провідних бібліотек університетів різних країн: Сан-Хосе, Гарвардського, Стенфордського, Балтиморського, Токійського, Афінського та інших - були сформовані певні передумови реформування нашої бібліотеки. Зазначені передумови виступили



<b>КРАСНОПОЛЬСЬКА Тетяна Миколаївна</b> E-learning course in the educational process of higher education institutions in the context of digitalization of education	56
<b>КРЕСЮН Валентин Йосипович</b> Необхідність розширення знань здобувачів вищої медичної освіти в галузі клінічної фармакології	59
<b>ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна</b> Гармонізації емоційного стану особистості	62
<b>ЛУПАН Ірина Володимирівна</b> Підготовка майбутніх вчителів інформатики до дистанційного проведення позакласних заходів	64
<b>МАСЮК Георгій Ігорович</b> Вплив штучного інтелекту на освіту	66
<b>НЕПОМНЯЦА Ірина Миколаївна</b> Формування цифрової компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: нові вимоги та можливості	69
<b>ОРЛОВ Олександр Іванович</b> Анкетування як метод опитування у практиці підготовки спортсменів	73
<b>ПОЛЯК Катерина Юріївна</b> Модерні методи і форми навчання у вищій школі як відповідь на виклики сучасного світу	77
<b>РОМЕНСЬКА Тамара Григорівна</b> Мотиваційно-адаптаційний етап технології формування соціально-побутових навичок у дітей дошкільного віку з дцп	81
<b>РЯБІНОВА Ірина Михайлівна</b> Впровадження новітніх методів проведення лекційного та практичного занять	85
<b>ТЕМЧЕНКО Ользі Василівні</b> Інформаційні системи й технології в управлінні: теоретичні аспекти	87
<b>ТОКАРЄВ Олександр Віталійович</b> Особливості дизайну інтерактивних засобів масових комунікацій. Роль чуттєвого та знакового апаратів свідомості людини	89
<b>ФІЛІПЕНКО Ольга Іванівна</b> Вища освіта в Україні: перспективи розвитку	91
<b>ХЛЄБНИКОВА Таліна Миколаївна</b> Підготовка менеджерів – керівників закладів освіти в умовах дистанційного навчання	93
<b>ЧЕБИКІН Олексій Якович</b> Стратегічні пріоритети розвитку бібліотеки Університету Ушинського в умовах цифрової трансформації	98
<b>ЧЕРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО Раїса Іванівна</b> Новатики в освітньому просторі: проблеми і перспективи розвитку	101
<b>ШЕПЕЛЬ Марина Євгенівна</b> Using digital learning tools in teaching english students majoring in public management and administration	103
<b>ШПАТАКОВА Оксана Леонідівна</b> Методичні аспекти застосування інструментів цифровізації в умовах розвитку освітнього процесу	107